

Монгол Улсын Засгийн газрын үйл ажиллагааны чиглэл, бүтцийн ерөнхий тогтолцоонд бодлогын дүн шинжилгээ хийх

НҮБХХ-ийн “Монгол Улсад мэргэжлийн, иргэн төвтэй
төрийн албыг төлөвшүүлэх нь” төслөөс зарласан
судалгааны ажлын тендерийн урьдчилсан танилцуулга

2019 оны 10 дугаар сарын 2

НҮБ-ын байр

Судалгааны ажлыг хийх болсон үндэслэл

- “Монгол улсын төрөөс Засгийн газрын үйл ажиллагааны чиглэл, бүтцийн ерөнхий тогтолцооны өөрчлөлт, шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлогын тухай”, 1996 онд УИХ-ын 38 дугаар тогтоолоор баталсан.
- “Монгол Улсын Төрийн албаны шинэтгэлийн дунд хугацааны стратеги” 2004 онд УИХ-ын 24 дүгээр тогтоолоор баталсан.
- Аль алинд нь үнэлгээ дүгнэлт хийгдээгүй.
 - 2002 онд Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хууль батлагдсан.
 - 2011 онд Төсвийн хууль батлагдсан.
 - 2017 онд Төрийн албаны тухайл хууль батлагдсан.
- УИХ-ын даргын 2019.09.10 огноот захидлаар НҮБХХ-т хандан төрийн захиргааны тогтолцоонд дүн шинжилгээ хийх хүсэлт гаргасан.

Чиг үүргийг дахин хуваарилах хувилбарууд

Төрөл	Зорилго	Хамрах салбар	Хамруулах чиг үүрэг	Аргачлал
Төрийн захиргааны тогтолцоог бүхэлд нь авч үзэж шинэчлэх	- Зорилгод нийцүүлэх - Үр нөлөө - Зардал хэмнэх	Засгийн газрыг бүхэлд нь	- Бодлого/хөтөлбөр - ЗГ-ын аппарат - Зохион байгуулалт	Тогтолцоог шинэчлэх Бүтцийн өөрчлөлт Хувьчлал
Засгийн газрын аппаратыг шинэчлэн зохион байгуулах	- Зорилгод нийцүүлэх - Зардал хэмнэх	Засгийн газрыг бүхэлд нь	- ЗГ-ын аппарат - Зохион байгуулалт	Шинэ хэлбэрүүд Хуучин хэлбэрүүдийг хүчингүй болгох Салбар дундын үүрэг
Цэвэр бодлого, хөтөлбөрийн шинжилгээ	- Зорилгод нийцүүлэх - Үр нөлөө	Нийгмийн болон салбарын бодлогын хөтөлбөрүүд	Бодлого/хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн тэргүүлэх чиглэлийг тогтоох Хувьчлал Гадны гэрээлэгчээр гүйцэтгүүлэх (Out-sourcing)
Яамны чиг үүргийн шинжилгээ	- Зорилгод нийцүүлэх - Үр нөлөө - Зардал хэмнэх	Яамд (Засгийн газрыг бүхэлд нь хамрах хүрээнд)	- Бодлого/хөтөлбөр - Зохион байгуулалт	Орон нутагт шилжүүлэх Гадагш гэрээлэх Чиг үүргийн дахин хуваарилах
Үйл ажиллагааг хянаж үзэх	- Үр нөлөө - Зардал хэмнэх	Хувь байгууллагууд	Зохион байгуулалт	Үйл ажиллагааг хянах Зохион байгуулалтын бүтэц Бизнес процесс
Цэвэр эдийн засгийн үр ашгийн үүднээс шинэчлэх	Зардал хэмнэх	Шаардлагын дагуу (ЗГ бүхэлдээ, эсвэл яам, агентлаг)	Зохион байгуулалт	Хэмнэлтийн төлөвлөгөө Орон тоо, цалинг нэмэгдүүлэхгүй Цалин хөлсийг бууруулна

Монголд өмнө хийгдсэн чиг үүргийн шинжилгээ

- УИХ-ын 1996 оны 38 дугаар тогтоол – **бүрэн хэмжээний үнэлгээ буюу чиг үүргийн шинжилгээ хийгдээгүй.**
- НҮБХХ-өөс 2008 онд салбар тус бүрээр ялгаатайгаар чиг үүргийн шинжилгээ хийх тухай зөвлөмж гаргасан – **Төвлөрлийг сааруулах зорилготой.**
- Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо төрийн захиргааны байгууллагуудад чиг үүргийн шинжилгээ хийх төлөвлөгөө 2009 онд гаргасан – **ажил хийгдээгүй**
- Нээлттэй нийгэм форум боловсролын үйлчилгээний чиг үүргийг дахин хуваарилах зураглал 2009 онд гаргасан – **үр дүн тодорхойгүй.**
- Төрийн албаны зөвлөл Сангийн яам, БСШУЯ, НХХЯ-ны чиг үүргийн шинжилгээг 2007-2009 онд хийсэн – **Яамны орон тоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай гэсэн дүгнэлт гарч байсан.**
- ЗГХЭГ-ын даргын 2011 оны 102 тоот тушаалаар чиг үүргийн шинжилгээ хийж, УИХ-ын 38 дугаар тогтоолд тодотгол хийх замаар Захиргааны шинэтгэлийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулах Ажлын хэсэг байгуулсан. Ажлын хэсгийн дарга нь УА-ийн захирал Г.Чулуунбаатар - **Үр дүн тодорхойгүй.**
- Азийн хөгжлийн банкны төслөөр 2013 онд Яам, агентлагийн чиг үүргийн судалгаа хийсэн (БСШУЯ, ХНХЯ) – **бүрэн хэмжээний шинжилгээ болж чадаагүй**
- ЗГХЭГ Удирдлагын академид чиг үүргийн шинжилгээ хийх захиалгат ажил гүйцэтгүүлсэн – **Үр дүн тодорхойгүй.**
- ШХА-ийн төслийн захиалгаар Удирдлагын эрүүл мэндийн үйлчилгээний чиг үүргийн судалгаа хийсэн – **Үр дүн тодорхойгүй.**
- ЗГХЭГ-ын хэрэгжүүлж байгаа ШХА-ийн Төвлөрлийг сааруулах бодлого төслөөс Чиг үүргийн шинжилгээ хийх аргачлалыг боловсруулж, бүх яамдыг хамарсан ажил хийгдэж байгаа – **Төвлөрлийг сааруулах зорилготой.**
- Засгийн газрын агентлагийн судалгааг Удирдлагын академи 2017 онд хийсэн – **түүхчилсэн, санал асуулгын аргачлалд үндэслэсэн.**

Судалгааны ажлын хамрах хүрээ

1. Засгийн газрын бодлогын чиг үүргийн үр нөлөө

- Яамдаас гаргасан томоохон шийдвэрүүд, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаанд үндэслэн бодлого, төлөвлөлтийн чиг үүрэгтээ төвлөрч чадсан эсэхэд салбар тус бүрээр дүгнэлт хийх;
- 1996 оноос хойш мөрдөж ирсэн бүтэц, зохион байгуулалт бодлогын салбар дундын зохицуулалтыг хэрхэн хангасан талаар тоймлон дүгнэж, орхигдуулсан, давхардсан, зөрчилтэй чиг үүргийн талаар эрх зүйн дүгнэлт гаргах;
- Сайдын бүрэн эрх, яамны чиг үүргийн талаар эрх зүйн дүгнэлт хийх;
- Яамдын бүтэц, зохион байгуулалтын талаар олон улсын онол, практикийн харьцуулсан судалгаа хийх.

Судалгааны ажлын хамрах хүрээ

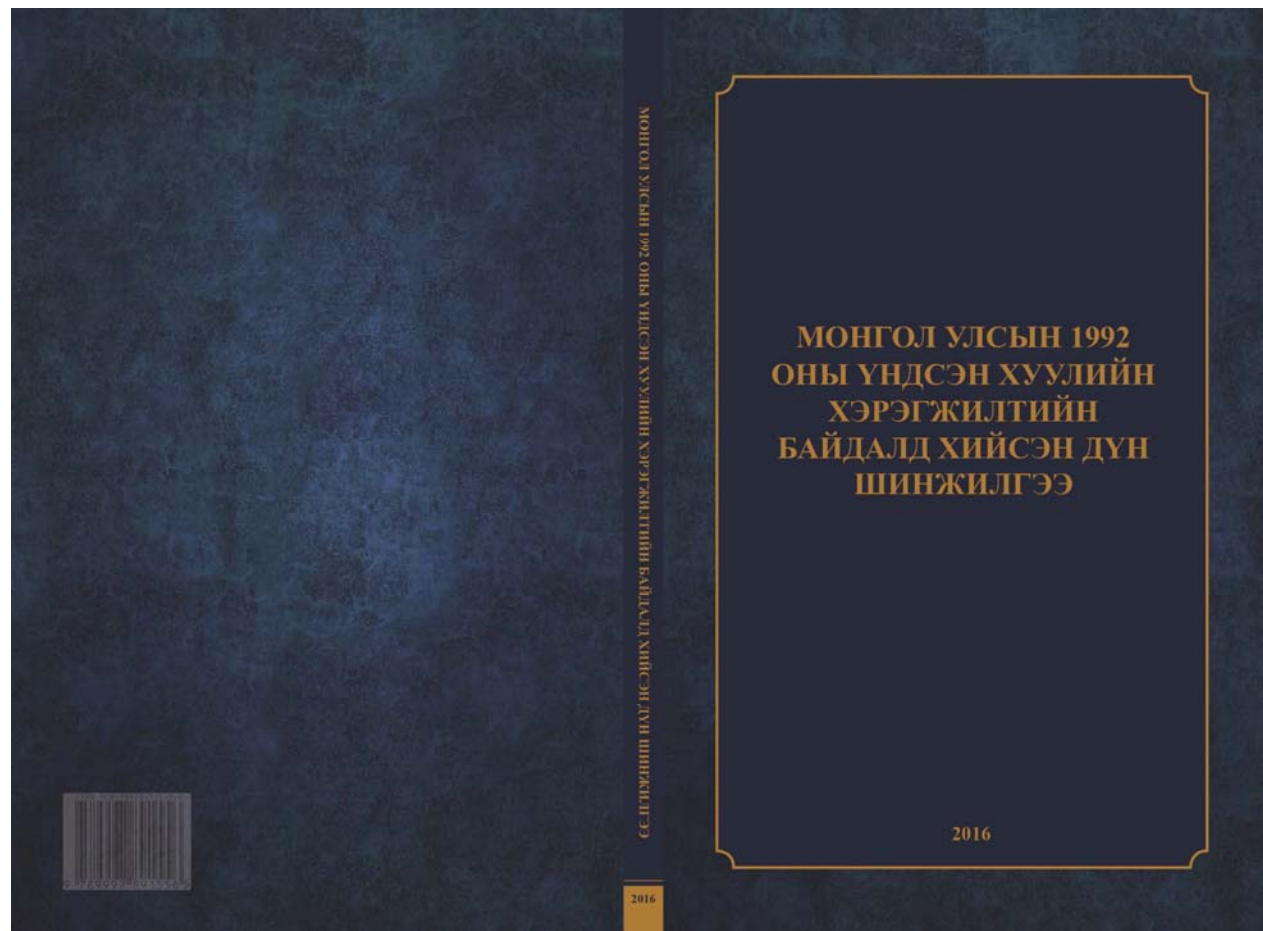
2. Засгийн газрын агентлагийн зохион байгуулалтын үр нөлөө

- Төрийн зохицуулалтын чиг үүргүүд, тэдгээрийг засгийн газрын агентлаг, төрийн байгууллагуудаар хуваарилсан байдал, тохируулагч агентлагуудын хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа нь зохицуулалтын чанартай эсэхэд дүн шинжилгээ хийх;
- Хэрэгжүүлэгч агентлагийн одоогийн бүтэц нь бодлого хэрэгжүүлэхэд хэр зохистой байгаа, бодлого, төлөвлөлтийн яам ба хэрэгжүүлэгч агентлагуудын ажлын уялдаа, зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх;
- Засгийн газрын агентлагийн зохион байгуулалтын талаар олон улсын онол, практикийн харьцуулсан судалгаа хийх.

Судалгааны ажлын хамрах хүрээ

3. Яам, засгийн газрын агентлагийн бүрэн эрх, чиг үүрэгтэй холбоотой хуулиуд, үүний дотор Яамны эрх зүйн байдлын тухай хууль (2004), Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хууль (2004) хэрэгжилтийн байдалд тойм үнэлгээ хийх, хууль тогтоомжийн хоорондын уялдааны талаар эрх зүйн дүгнэлт гаргах.
4. Шаардлагатай асуудлаар газар дээр нь эмпирик судалгаа хийх.
5. УИХ болон Засгийн газрын хүрээнд захиргааны шинэтгэлтэй холбоотой хэлэлцүүлэг, уулзалт, семинарт оролцож хийсэн судалгааны үр дүнгийн талаар танилцуулга хийх.
6. Дүн шинжилгээний үр дүнд үндэслэн Засгийн газрын үйл ажиллагааны чиглэл, бүтцийн ерөнхий тогтолцоог боловсронгуй болгох талаар санал, зөвлөмж гаргах.
7. Дээрх судалгааны дүн шинжилгээ үр дүнг нэгтгэж, Монгол Улсын төрийн захиргааны тогтолцоо, үйл ажиллагааны 30 жилийн сургамж, өнөөгийн байдалд дүнд үнэлэлт, дүгнэлт өгсөн, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлсон судалгааны тайлан гаргах.

Судалгааны ажлын тайлан

Судалгааны ажлын тайлан

Шинэтгэлийн нэр томъёог зөв хэрэглэх

- **Үндсэн хуулийн шинэтгэл** нь засаглалын үндсэн зарчим, засгийн газрын бүтэц холбооных байх уу, нэгдмэл байх уу гэдгийг тогтоон, төрийн зорилго, эрх мэдэл, хууль тогтоох, гүйцэтгэх, шүүх засаглалын эрх мэдлийн хуваарь, харилцаа, засаг төр ба иргэдийн эрх, үүргийг тодорхойлдог.
- **Засаглалын шинэтгэл** нь төрийн захиргааны төв, орон нутгийн байгууллагуудын эрх мэдлийг ялган зааглаж, тэдгээрийн чиг үүрэг, шийдвэр гаргах, зохицуулалт хийх, маргаан үүссэн тохиолдолд хэрхэн шийдвэрлэх зэрэг харилцан ажиллагааны журмыг тодорхойлж өгдөг.
- **Захиргааны шинэтгэл** нь засгийн газрыг хариуцлагын тогтолцоотой, аливаа шийдвэрийг хууль дээдлэх ёсны үндсэн дээр гаргадаг болгох, шүүх засаглалыг шударга шуурхай ажиллуулахад чиглэгддэгээрээ ажлын чанарыг сайжруулах ач холбогдолтой байдаг. Засгийн газрын ажлын чанарыг сайжруулах шинэтгэлд бараа, үйлчилгээ худалдан авах гэрээ байгуулах, санхүү, бүртгэл, удирдлагын бусад чиг үүргийн үр нөлөө, ил тод байлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн өөрчлөлтүүд багтана.
- **Төрийн албаны шинэтгэл** төрийн албан хаагчдын хийж гүйцэтгэх ажил үүрэг, хариуцлага, цалингийн хэмжээ, сонгон шалгаруулах, томилох, албан тушаал дэвшүүлэх, урамшуулах, сахилгын арга хэмжээ тогтоох журам, сургалт, ёс зүйн стандарт тогтоох, шинэчлэх асуудлуудыг хамардаг.